

Styrking av skoleeierrollen

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
15/26	Hovedutvalg for livsløp	10.06.2026
37/26	Formannskap	11.06.2026
58/26	Kommunestyret	18.06.2026

Kommunedirektørens innstilling

1. Kommunestyret oppretter 50 % fast stilling som skolefaglig rådgiver organisert i stab til kommunalsjef for Livsløp, med virkning fra 01.08.2026.
2. Stillingen innarbeides i budsjettet i 2. tertial.
3. Stillingen skal bidra til at kommunen oppfyller lovpålagt ansvar som skoleeier etter Lov om grunnskoleopplæringa (opplæringsloven) § 17-12.

Saksopplysninger

Som følge av økonomiske innstramminger knyttet til ROBEK ble sektorene helse og omsorg og oppvekst fra 01.08.2024 slått sammen under én kommunalsjef for å effektivisere driften og sikre bedre ressursutnyttelse. Frem til våren 2025, hadde sektoren også skolefaglig rådgiver, men stillingen ble tatt inn i tiltakspakke for innsparing. Omorganiseringene har imidlertid hatt utilsiktede konsekvenser for skoleeierrollen, særlig ved at skolefaglig kompetanse på strategisk og administrativt nivå er svekket. Dette utfordrer kommunens evne til å oppfylle det overordnede ansvaret etter opplæringsloven § 17-12 for å sikre kvalitet, forsvarlig oppfølging av elever og systematisk kvalitetsutvikling.

Manglende skolefaglig kapasitet og kompetanse har over tid ført til at sentrale oppgaver ikke er fulgt godt nok opp. Samtidig har skolen hatt en krevende situasjon med skolesammenslåing, mange elevsaker, saker som er sendt til Statsforvalteren for oppfølging, økte krav til dokumentasjon og regelverksetterlevelse, samt krav til deltagelse i ulike satsinger som er formålstjenlige, men som tar tid å følge opp. Begrenset administrativ støtte har økt belastningen på skoleledelsen.

Samlet sett viser situasjonen at dagens organisering ikke godt nok ivaretar kommunens ansvar som skoleeier. Manglende skolefaglig kompetanse i administrasjonen gir risiko for brudd på lovkrav og dårligere kvalitet i opplæringen. For at kommunen skal oppfylle kravene i opplæringsloven, må skoleeierrollen styrkes ved å sikre nok skolefaglig kompetanse i administrasjonen. Dette vil gjøre det mulig å få tydeligere oppfølging, bedre kvalitetsutvikling og sterkere internkontroll. Det vil også bidra til en mer helhetlig oppfølging av barn og unge, med større vekt på tverrfaglig og forebyggende arbeid, som også er en lovpålagt oppgave.

For å avhjelpe situasjonen har Nesbyen kommune siden februar kjøpt tjenester fra Ål kommune der en skolefaglig rådgiver har fungert i 50 % stilling. Mandatet har vært å se på behovet for skolefaglig kompetanse i administrasjonen, støtte rektor og kommunalsjef, samt avhjelpe med en del skolefaglige oppgaver.

Overordnet plan:

Opplæringsloven § 17-12, første ledd:

«Det skal vere skolefagleg kompetanse i kommune- og fylkeskommuneadministrasjonen.

Kommunen og fylkeskommunen skal arbeide for å halde ved lag og heve kvaliteten i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa».

Økonomiske konsekvenser:

Å opprette en 50 % fast stilling som skolefaglig rådgiver vil medføre en økt lønnskostnad for kommunen. Årlig kostnad er stipulert til kr 500 000.

Økte lønnskostnader vurderes som en investering som vil forebygge vesentlig høyere kostnader på sikt, som f.eks. kostnader til eksternt skoletilbud og ev. erstatningskrav og juridisk bistand.

Stillingen som er leid fra Ål kommune er så langt finansiert av mindreforbruk på lønn (sykefravær og vakante stillinger) våren 2026.

Vurdering:

Opplæringsloven § 17-12 gir kommuner plikt til å ha skolefaglig kompetanse i administrasjonen for å oppfylle det lovpålagte ansvaret som skoleeier. Dette innebærer at skoleeier skal sikre at skolene drives i tråd med lov og forskrift, holder forsvarlig kvalitet og ivaretar elevenes rettigheter til et likeverdig opplæringstilbud. Skoleeier har plikt til å føre systematisk kontroll og følge opp skolen. Videre skal skoleeier arbeide aktivt og kontinuerlig med kvalitetsutvikling, basert på vurdering av læringsresultater, læringsmiljø og praksis i skolene. Skoleeier skal sette retning, følge opp skolen gjennom tydelige krav, støtte og ansvarliggjøring. Gjennom den skolefaglige kompetansen skal kommunestyret årlig få en samlet framstilling av tilstanden i skolen som grunnlag for politiske prioriteringer og beslutninger.

I Nesbyen kommune er skoleeieransvaret lagt til kommunalsjef for livsløp, som har ansvar for de to største sektorene i kommunen, oppvekst- og helseområdet. Kommunalsjef for livsløp har et bredt ansvar for å løse alle oppgaver innenfor fagfeltene. Selv om kommunen bare har én skole, er de lovpålagte og forvaltningsmessige oppgavene nøyaktig de samme som i større kommuner med flere skoler. Skolefeltet styres av et komplekst og dynamisk regelverk med mange føringer innenfor skoleområdet, men også for samarbeid med andre avdelinger innen oppvekst og på tvers av sektorer.

Roller som skoleeier skal fremdeles ligge til kommunalsjefstillingen, men erfaring fra andre kommuner viser at det er en utfordring å oppfylle lovens krav til skolefaglig kompetanse og internkontroll på skoleeiernivå uten bistand fra skolefaglig rådgiver.

Statsforvalter har i en rekke statlige tilsyn slått fast at det overordnede ansvaret som skoleeier ikke bør delegeres til skoleledernivået, i så fall må det skilles i to ulike stillinger. Rektorrollen er ikke utformet for å ivareta ansvaret som skoleeier.

Skoleleder/tjenesteleder/rektor skiller seg fra ledere i andre kommunale tjenester fordi oppdraget er å ivareta barns læring, utvikling og dannelse, ikke bare drift av en tjeneste. Kvaliteten i tilbudet skapes i det daglige samspillet mellom ansatte, barn og foresatte, og skoleleder må derfor være tett koblet til pedagogisk praksis, profesjonsutvikling og skole-hjem-samarbeid, der foresatte har rett til medvirkning. Dette krever skoleleder med faglig forståelse og evne til å lede kunnskapsarbeid gjennom dialog, tillit og utvikling, snarere enn gjennom tradisjonell styring. Samtidig har skolen høy profesjonsfaglig kompetanse, omfattende lovkrav og høye forventninger til kvalitet og dokumentasjon. Skoleleder må balansere hensynet til barnets beste, gjøre faglige vurderinger og følge krav fra eiere og myndigheter. Dette gjør lederrollen mer kompleks, relasjonell og faglig orientert enn i mange andre avdelinger, og krever at skolelederen er nær den pedagogiske praksisen.

Dersom støtte fra skoleeier blir liten, vil en skoleleder i større grad sitte med oppgaver som oppfølging og koordinering av statlige kompetanseordninger, høringsuttalelser, komplekse klagesaker, tverrsektorielt og interkommunalt samarbeid og søknader om midler. Oppgaver som styrker det pedagogiske arbeidet naturlig nok vil nedprioriteres.

Etablering av en skolefaglig rådgiver vil fungere som avlastning for skoleeier, og som bindeledd for skolen og skoleleder, slik at man sikrer lovlig skoleforvaltning og styrker det politiske beslutningsgrunnlaget gjennom faglige analyser og vurderinger av blant annet skolens resultater. Videre vil stillingen være med på å redusere lederslitasje og sykefravær blant ansatte i skolens administrasjon og ledelse, ved at de får faglig veiledning og støtte, samt tid til pedagogisk ledelse og oppfølging av elever.

En rådgiverstilling på kommunenivå vil bidra til å sikre at kommunen har den nødvendige kompetansen og kapasiteten tilgjengelig på administrativt nivå. Stillingen vil kunne ivareta oppgaver knyttet til analyse, utvikling, oppfølging og kvalitetssikring, og dermed bidra til at kommunen oppfyller sitt lovpålagte ansvar. Samtidig vil det gi en tydeligere rollefordeling,

der rektor kan konsentrere seg om utvikling av skolen, og kommunalsjefen kan ivareta sitt strategiske ansvar.

På bakgrunn av dette, samt erfaring fra tiden som stillingen har fungert i Nesbyen tidligere, vurderes det som nødvendig å etablere en stilling som skolefaglig rådgiver i 50 % stilling for å ivareta rollen som skoleeier i samsvar med opplæringsloven. Stillingen legges i stab til kommunalsjef for livsløp. Det kan være aktuelt å videreføre avtalen om å leie skolefaglig rådgiver fra Ål kommune, da ordningen så langt har funger godt, ev. at stillingen samordnes med andre oppgaver slik at den kan lyses ut som en 100 % stilling.